

Vår referens

Miljöavdelningen

Per Carlsson

040/044- 25 23 66

Enligt Sändlista

Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Hagestad-Järarna i Ystads kommun

Länsstyrelsen har utarbetat förslag till skötselplan för naturreservatet Hagestad-Järarna i Ystads kommun. Naturreservatet beslutades den 13 oktober 2011.

Skötselplaneförslaget har remissbehandlats samtidigt med förslag till bildande av naturreservatet Hagestad-Järarna i Ystads kommun.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm fastställer Länsstyrelsen skötselplanen 2011-10-13 för naturreservatet Hagestad-Järarna (bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, beslutande och Per Carlsson, föredragande.

Per-Magnus Åhrén

Per Carlsson

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Hagestad-Järarna, 2011-10-13
2. Hur man överklagar

Skötselplan för naturreservatet **Hagestad-Järarna**

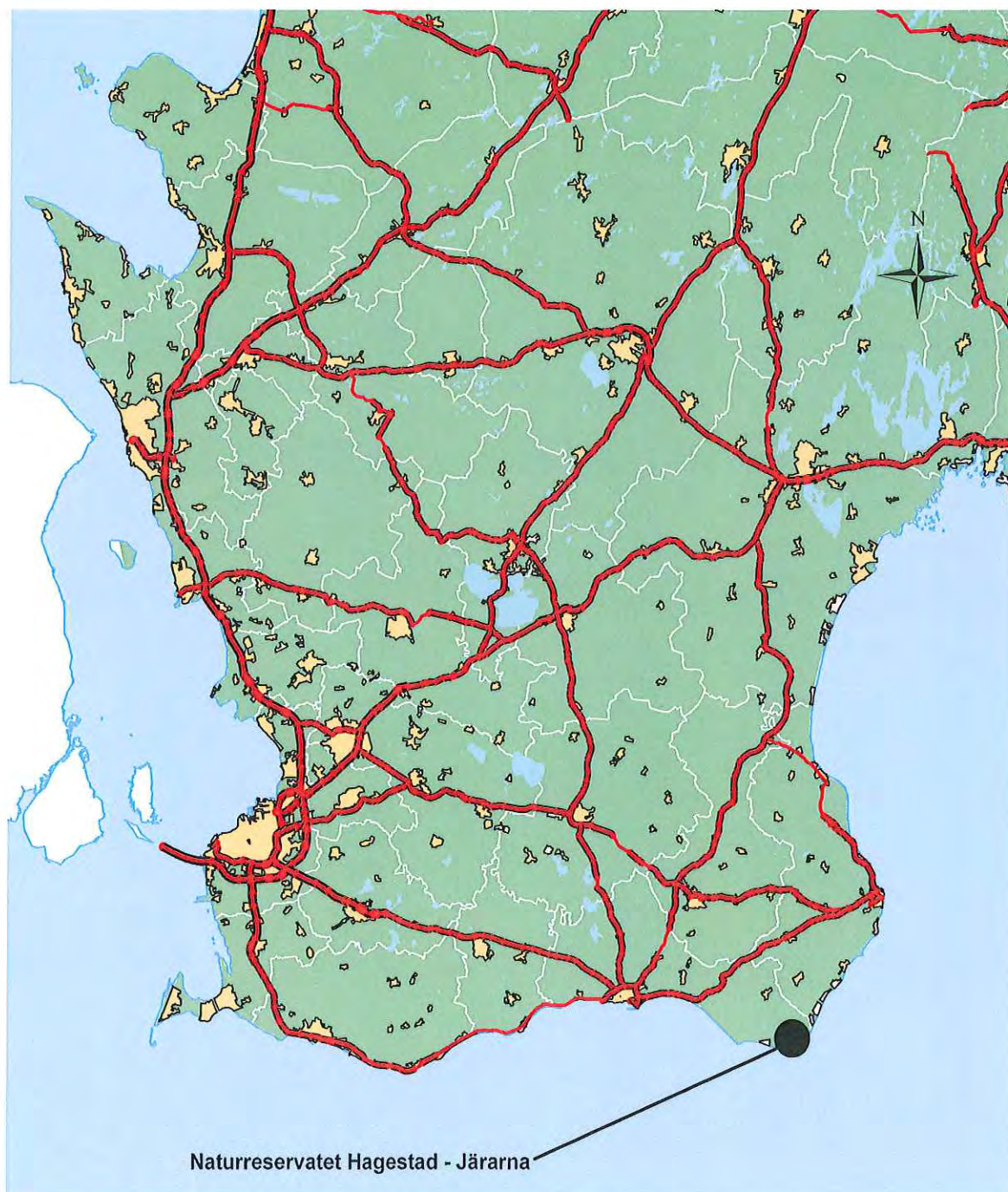
Ystads kommun
Skåne län

www.lansstyrelsen.se/skane

Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten

Titel:	Skötselplan för naturreservatet Hagestad -Järarna
Utgiven av:	Länsstyrelsen i Skåne län
Författare:	Per Carlsson
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne län Miljöavdelningen 205 15 MALMÖ Tfn: 040-25 20 00 skane@lansstyrelsen.se
Copyright:	Länsstyrelsen i Skåne län. Innehållet får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källan.
Layout:	Länsstyrelsen i Skåne län och Per Carlsson.
Omslagsbild:	Tallskog. Foto: Per Carlsson

Innehållsförteckning

1	Syftet med reservatet	7
2	Beskrivning av området	8
2.1	Administrativa data	8
2.2	Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning	8
2.3	Områdets bevarandevärden	11
2.3.1	Geovetenskapliga bevarandevärden	11
2.3.2	Biologiska bevarandevärden	11
2.3.3	Kulturhistoriska bevarandevärden	12
2.3.4	Intressen för friluftslivet	12
3	Planerad markanvändning och skötsel	13
3.1	Övergripande bevarandemål	13
3.2	Generella åtgärder	13
3.3	Skötselområden	14
4	Mål och åtgärder för skötselområden	14
4.1	Skötselområde I A	14
4.1.1	Beskrivning	14
4.1.2	Skötselmål	14
4.1.3	Skötselåtgärder	15
4.2	Skötselområde I B	15
4.2.1	Beskrivning	15
4.2.2	Skötselmål	15
4.2.3	Skötselåtgärder	15
4.3	Skötselområde 2	15
4.3.1	Beskrivning	15
4.3.2	Skötselmål	15
4.3.3	Skötselåtgärder	15
4.4	Skötselområde 3	16
4.4.1	Beskrivning	16
4.4.2	Skötselmål	16
4.4.3	Skötselåtgärder	16
4.5	Skötselområde 4	16
4.5.1	Beskrivning	16
4.5.2	Skötselmål	16
4.5.3	Skötselåtgärder	16
4.6	Skötselområde 5	17
4.6.1	Beskrivning	17
4.6.2	Skötselmål	17
4.6.3	Skötselåtgärder	17
4.7	Skötselområde 6	18
4.7.1	Beskrivning	18
4.7.2	Skötselmål	18
4.7.3	Skötselåtgärder	18
4.8	Skötselområde 7	19
4.8.1	Beskrivning	19
4.8.2	Skötselmål	19

4.8.3	Skötselåtgärder	19
4.9	Skötselområde 8	19
4.9.1	Beskrivning	19
4.9.2	Skötselområde	20
4.9.3	Skötselåtgärder	20
4.10	Skötselområde 9	20
4.10.1	Beskrivning	20
4.10.2	Skötselområde	20
4.10.3	Skötselåtgärder	20
4.11	Skötselområde 10	20
4.11.1	Beskrivning	20
4.11.2	Skötselområde	20
4.11.3	Skötselåtgärder	20
4.12	Skötselområde 11	21
4.12.1	Beskrivning	21
4.12.2	Skötselområde	21
4.12.3	Skötselåtgärder	21
5	Friluftsliv och turism	22
5.1	Allmän inledning	22
5.2	Syfte	22
5.3	Information	22
5.4	Tillgänglighet, parkeringar mm	22
5.5	Renhållning och sanitära anordningar	22
6	Jakt	23
7	Tillsyn	23
8	Dokumentation och uppföljning	23
8.1	Uppföljning av skötselområde	23
8.2	Uppföljning av bevarandemål	23
8.3	Årlig dokumentation av skötselåtgärder	23
8.4	Uppföljning av kostnader	23
8.5	Prioritering av skötselåtgärder	23
9	Kostnader och finansiering	24
10	Källor	24
11	Rödlistade arter	24
12	Utdrag ur fastighetsregistret	25
Bilagor		
Bilaga 1:	Områdesavgränsning	29
Bilaga 2:	Nuvarande markanvändning	31
Bilaga 3:	Skötselområden	33
Bilaga 4:	Anläggningar	35

I Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att:

- Bevara och utveckla livsmiljöer för de arter som återfinns i fågeldirektivets bilaga 1 och som häckar i området eller dess närhet (se sidan 8)
- Bevara och utveckla sandiga livsmiljöer för insekter som kräver solexponerad och blottad sand
- Bevara och utveckla ett för landet unikt sanddynsområde
- Bevara unika geologiska formationer som visar på en av de komplexa processer som bildat sanddynsområdet
- Skapa skogsmiljöer som utvecklar en naturlig intern dynamik
- Utveckla och värna miljöer med död ved
- Möjliggöra för allmänheten att utnyttja området för rekreation i sådan omfattning att risk för skador på områdets natur- och kulturvärden inte uppstår

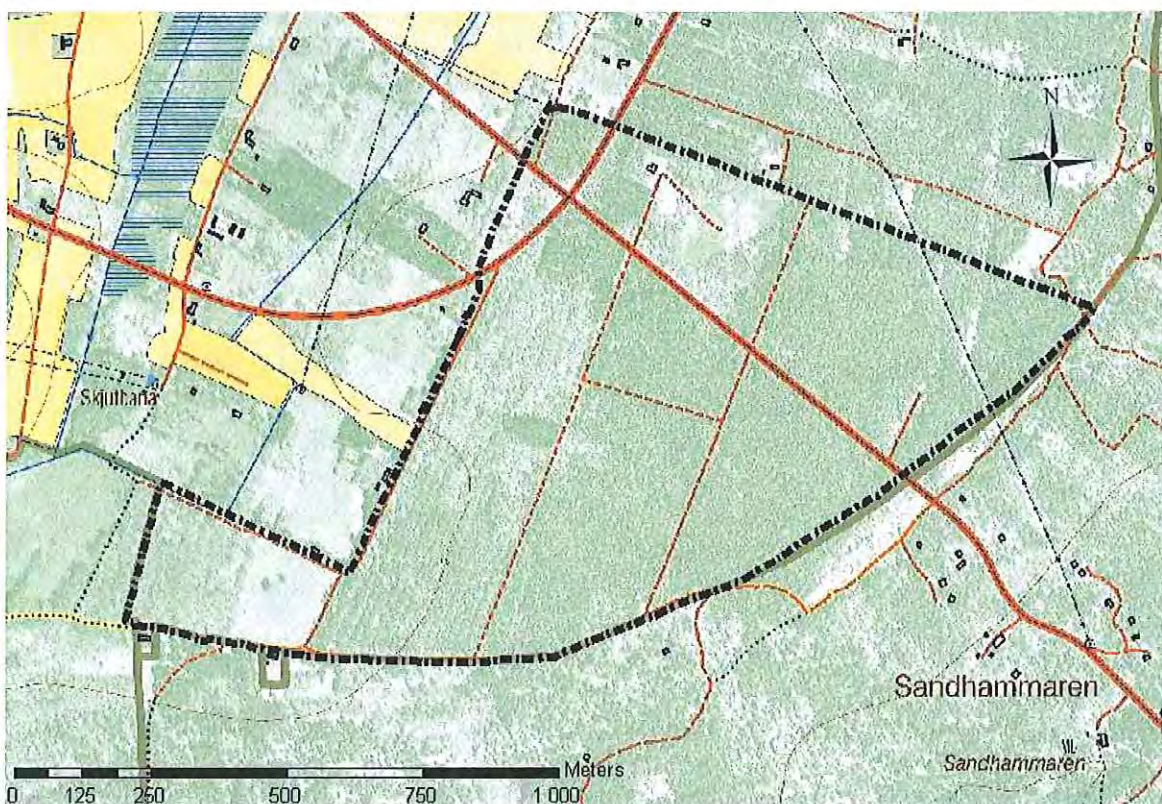

Fig 1: Områdesavgränsning

Syftet nås genom att:

- avveckla det produktionsinriktade skogsbruket
- ett flertal större och mindre luckor skapas i skogen
- skapa blottad sand i alla öppna delar av reservatet
- ljungheden i den norra delen utökas
- bete med nöt och/eller häst införs på delar av reservatet
- införa störningar i de öppna sandiga miljöerna
- röja historiska sanddyner
- i en inledningsfas successivt gallra skogen på tall och låta död ved ligga kvar i området
- skapa förutsättningar för förnying av träd

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Namn	Hagestad-Järarna		
Objektnummer	1026735		
Skyddsform	Naturreservat		
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län		
Internationella åtaganden	SPA område - Sandhammaren (SE0430088)		
Län	Skåne		
Kommun	Ystad		
Församling/socken	Löderup		
Biogeografisk region	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)		
Läge	Ca 6 000 m SO kyrkan Löderup		
Kartblad	Topografiska kartan: 2D SO Tomelilla Ekonomiska kartan: 1D 8J Sandhammaren		
Gränser	Området är markerat med punktstreckad linje på kartan i fig 1		
Fastigheter och markägare	Hagestad 44:81, Hagestad 44:10 Hagestad 17:3 och Hagestad 20:3 samtliga Naturvårdsverket		
Servitut och nyttjanderätter	Se sid 25		
Arealer	Totalt ca 84 ha		
Arter enligt fågeldirektivets bilaga 1	Bivråk	-	Pernis apivorus (A072)
	Röd glada	-	Milvus milvus (A074)
	Nattskärre	-	Caprimulgus europaeus (A224)
	Spillkråka	-	Dryocopus martius (A236)
	Trädlärka	-	Lullula arborea (A246)
	Fältpiplärka	-	Anthus campestris (A255)
	Törnskata	-	Lanius collurio (A338)

2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning

Buhrmans karta från 1680-talet och generalstabskartan från 1861 visar att området under dessa tider bestod av öppna sanddyner.

För att få bukt med den av vinden skapade sandflykten utförde man skyddsplanteringar under 17- och 1800- talen i de angränsande naturreservaten Hagestad och Sandhammaren medan delar av Hagestad- Järarna förblev både uppodlade och betade en bit in på 1900-talet. Karta över laga skifte från 1880 (se fig1) visar att det inom området fanns fem gårdar. Dessa utnyttjade området omväxlande för bete och odling. Eftersom jorden är näringsfattig är det troligt att området oftast nyttjades för bete. Under lång tid pågick diskussioner om att plantera skog på markerna eftersom sandflykten fortsatte att ställa till med problem för lantbruket inåt landet. Det var dock inte förrän på 1920- talet som dessa skyddsplanteringar utfördes. Den häradsökonomiska kartan (se fig 2) 1926-1934 visar att den mellersta delen är planterad. Det tidigaste flygfotot (1939) över området visar att den sydvästra delen av reservatet är planterad med vad som förmodligen är tall medan övriga delar fortfarande antingen odlas eller betas. Den ekonomiska kartan från 1970 (fig 3) visar att stora delar av reservatet är skogbevuxet men att det även finns ett par större öppna sandfält i områdets mellersta del.

Fig 2: Utråg ur karta för laga skifte över Hagestaborg. På kartan syns 5 olika gårdar inom det blivande reservatet. Ingen av gårdarna ligger kvar idag.

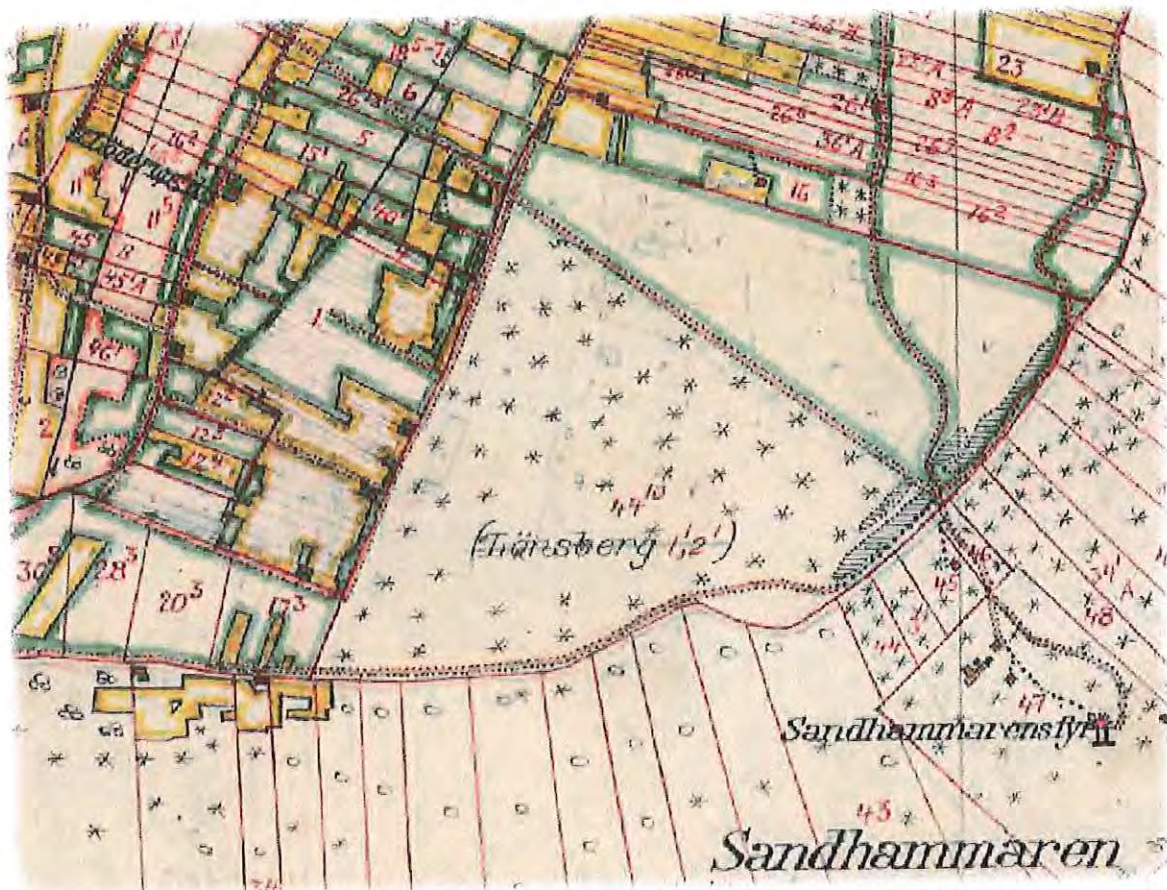
Nuvarande markanvändning

Naturreseptatet består idag till stora delar av planterad tallskog i olika ålder. Tallskogen kan delas upp i två delområden: en del med yngre (ca 30-år) och en del med äldre (ca 60 år) träd. I samtliga tallskogsbeklädda delar finns förnygring av ek och björk men också asp, rönn och oxel. Förnygringen av tall är dock i det närmaste obefintlig. Det råder stor brist på död ved i hela tallskogsområdet. Förutom ett flertal strandvallar är området flackt men mot gränsen till NR Sandhammaren finns mer uttalade sanddyner.

I de norra delarna har det tidigare legat en Deccastation som var en del i ett positioneringssystem som användes av sjöfarten. Stationen har nu till stora delar demonterats men huvudbyggnaden är kvar och används av länsstyrelsens och skogsstyrelsens fältpersonal. Där sändarna en gång stod har det utvecklats en ljunghed med inslag av öppna sanddyner. Ljungheden är under igenväxning av främst tall och björk. Skogspartiet runt ljungheden består av ung tall- och björkskog med förnygring av ek i fältskitet.

I den västra delen finns ett lövskogsområde som tidigare varit en betesmark. Björk är det dominerande trädslaget men här finns även en del större fågelbär och ek. Flera gamla stora björkar och god tillgång på död ved. Här och var finns hassel, hagtorn och oxel. Området övergår längre österut i öppen gräsmark som är under igenväxning med bland annat hagtornsbuskage. Här växer bland annat backnejlika, trift, gulmåra, äkta johannesört, åkervinda, sandlök, bockrot och liten blåklocka. Denna del har tidigare sköts med omväxlande bete, slåtter och odling. I gränsen mellan lövskogen och den tidigare åkern växer en brynzon upp som med sitt sydostliga läge utgör ett viktigt inslag i reservatet. I kanterna på hagtornsbuskagen etablerar sig asp och björk.

Under 2009 har ett delområde i norr på ca ett tunnland (skötselområde 11) avverkats på svarttall (*Pinus nigra*) och återplanerats med ek.

Figur 3: Utdrag ur den Häradsekonomiska kartan 1926-1934. Kartan visar att hela området söder om Sandhammarvägen är bevuxen med barrskog. Norr om vägen är det öppet och enligt uppgift växade markanvändningen mellan odling och bete. Vägen som går i den nordöstra delen av reservatet finns kvar idag men håller på att växa igen

Figur 4: Ekonomiska kartan 1970. Flygfotot i bakgrunden är från 1969 och visar att området då var öppnare.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden

Reservatet Hagestad - Järarna ligger i länets sydöstra del och gränsar till naturreservaten Hagestad och Sandhammaren och är en del av samma omfattande sanddynsområde. Berggrunden i området, som påträffas under 10-15 m jordtäckte, består av siluriska skifferar. Sanddynsområdet har bildats under postglacial tid med hjälp av hav och vind. Genom erosion har sand transporterats österut med havsströmmar från närliggande strandområden till reservaten. Havets olika nivåer och vinden har sedan format dynområdet under årtusendena. Reservatet kan sägas utgöra ett så kallat marint förland som är ett område liggande mellan nuvarande och tidigare kustlinje och som skapats av i huvudsak marina processer efter den senaste istiden. Genom Hagestad - Järarna går ett flertal strandvallar som anlagts på en strand under den komplexa Littorinatransgressionen för ca 7000 år sedan. Den mest uttalade av strandvallarna löper i nordnordostlig - sydsydvästlig riktning i reservatets mellersta del. Övriga vallar är idag svårare att lokalisera eftersom de till stora delar har överlagrats av flygsand. Vallarna utgör viktiga geologiska dokument som visar på en av flera processer som skapat sanddynsområdet.

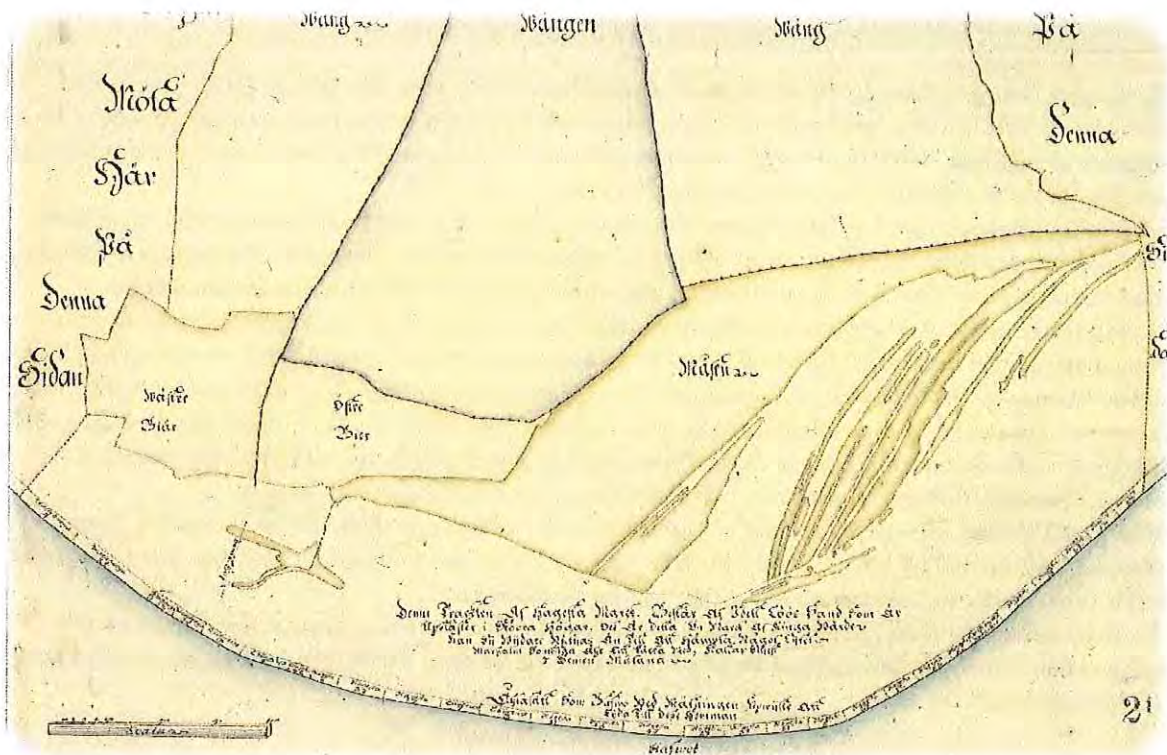

Fig 5. Udrag ur den geometriska kartan år 1732. strandvallarna som skär genom området syns tydligt i kartans högra del

2.3.2 Biologiska bevarandevärden

De sandiga markerna i området ger speciella förutsättningar för växt- och djurlivet, vilket gör området värdefullt ur biologisk och ekologisk synpunkt. Nästan hela naturreservatet ingår i fågeldirektivet SPA (direktiv 79/409/EEG) område Sandhammaren (SE0430088).

Bivråk	<i>Pernis apivorus</i> (A072)	Häckar,
Röd glada	<i>Milvus milvus</i> (A074)	Häckar
Nattskärra	<i>Caprimulgus europaeus</i> (A224)	Häckar
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i> (A236)	Häckar
Trädlärka	<i>Lullula arborea</i> (A246)	Häckar
Fältpiplärka	<i>Anthus campestris</i> (A255)	Häckar
Törnskata	<i>Lanius collurio</i> (A338)	Häckar

Inom SPA-område Sandhammaren har följande arter konstaterats vid fältbesök 1978, 1999 och 2004

De arter som kan tänkas häcka inom naturreservatet är samtliga häckande arter enligt ovan.

Nattskärra (*Caprimulgus europaeus*) är upptagen på den nationella rödlistan där den är klassad som sårbar (VU). För sin häckning och födosök är nattskärren hänvisad till öppna eller glest trädbevuxna miljöer. Arten föredrar gles torr talldominerad skog med inslag av sandiga partier och hyggen/öppna marker som överstiger 2 ha.

Fältpiplära (*Anthus campestris*) är upptagen på den nationella rödlistan där den klassas som starkt hotad (EN). Ett nytt åtgärdsprogram för bevarande av arten är under framtagande. Fältpiplärkan häckar företrädesvis i kustnära områden på sanddynor och sandhedar. Vegetationen skall vara låg och det skall finnas blottad sand. Artens krav på lämpliga biotoper kräver återkommande störningar i form av bete eller som på flera håll i Skåne att militära fordon ständigt skapar nya sandblottor. I kustnära områden står hav och vind för störningarna.

Törnskata (*Lanius collurio*) är upptagen på den nationella rödlistan som missgynnad (NT). Törnskatan trivs i ett varierat landskap med buskrika betesmarker och skogsbyr. Dess föda består till stora delar av solkrävande insekter varför blommande växter av olika arter, fläckar med bar jord och en omväxlande hög och låg gräsvål är eftersträfvansvärt för att attrahera arten.

Spillkråka (*Dryocopus martius*) kräver grova stammar för sitt bo. Inom sitt revir vill den gärna ha gammal tallskog men den håller till i alla typer av skog. Spillkråkans föda består i huvudsak av myror men den äter även andra insekter. Det är därför nödvändigt med stubbar, död ved och gamla träd inom reviret.

Bivråk (*Pernis apivorus*) är upptagen på den nationella rödlistan som starkt hotad (EN). Bivråken trivs i blandad skog men med ett högre innehåll av lövträd än i genomsnittsskogen. Arten lever i början av häckningssäsongen av småfågelungar och groddjur. När ungarna kläckts matas dessa nästan uteslutande med larver och puppor från sammanlagt sju olika sociala getingararter. Arten är alltså för häckningsframgång helt beroende av förekomst av någon av dessa. Platser med god getingförekomst är huvudsakligen gläntor, inägor, öppningar i skog, hyggeskanter och andra kantzoner mot skog och lövskog.

Röd glada (*Milvus milvus*) trivs i ett varierat landskap med omväxlande skog och öppna marker. Boet placeras i grövre träd nära skogsbyr. Allra bäst trivs gladan om det finns sjöar i närheten. Gladan ses ofta cirkla runt marker som slåtrats då jakten på smågnagare förenklas.

Trädlärka (*Lullula arborea*) häckar på hedar, i gläntor, på hyggen och i skogskanter. Boet lägger den på marken men hanen vill gärna kunna sitta uppe i ett träd för sin sång. Trädlärkan trivs i torra, sandiga och varma tallmiljöer.

I området finns Sveriges sydligaste fasta älgstam.

2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom naturreservatet finns en av de ursprungliga vägarna kvar. Denna är under igenväxning och ingår i skötselområde 1 A.

2.3.4 Intressen för friluftslivet

Reservatet ligger i ett område som är utsatt för ett högt besöksstryck framförallt under sommarmånaderna. I direkt anslutning ligger reservaten Hagestad och Sandhammaren som båda, trots liknande markhistoria,

har olika karaktärer än Hagestad - Järarna. Med sin relativt lättvandrade glesa tallskog är området mycket lämpat för rekreation. Med en skötselplan som i första hand gynnar lövskog kommer området att bli än mer attraktivt för allmänheten.

3 Planerad markanvändning och skötsel

3.1 Övergripande bevarandemål

Syftet med reservatet är att:

- Bevara och utveckla livsmiljöer för de arter som återfinns i fågeldirektivets bilaga 1 och som häckar i området eller dess närhet (se sidan 8)
- Bevara och utveckla sandiga livsmiljöer för insekter som kräver solexponerad och blottad sand
- Bevara och utveckla ett för landet unikt sanddynsområde
- Bevara unika geologiska formationer som visar på en av de komplexa processer som bildat sanddynsområdet
- Skapa skogsmiljöer som utvecklar en naturlig intern dynamik
- Utveckla och värna miljöer med död ved
- Möjliggöra för allmänheten att utnyttja området för rekreation i sådan omfattning att risk för skador på områdets natur- och kulturvärden inte uppstår

Enligt bevarandeplan för SPA-område SE 04300088 skall:

- populationerna och individantalen av respektive fågelart bibehållas eller öka i området
- livsmiljön för respektive fågelart bibehållas eller öka sin nuvarande areal.
- betesmarker fortsätta betas och igenväxning skall förhindras
- tallskogen åter göras rik på luckor och gläntor

3.2 Generella åtgärder

Värdena i naturreservatet är främst knutna till öppna sandiga miljöer. Därför är det dessa som skall gynnas. Skogen har fram till idag sköts som produktionsskog och är väldigt homogen över stora delar av reservatet. Att återskapa den miljö som fanns i början av 1900-talet(då hela området var öppet) är inte önskvärt dels av biologiska skäl men även för att problemen med sandflykt då troligtvis skulle återkomma. Genom att införa en naturvårdsinriktad skötsel av dagens produktionsskog kommer området att tillföras nya värden. För att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de inom området häckande arterna enligt fågeldirektivets bilaga 1 och för att gynna insekter som kräver solexponerad blottad sand föreslås att ett flertal öppna områden nyskapas.

Skogarna ska i en ingångsättningsperiod (ca 30-50 år) skötas så att en naturlig intern dynamik uppstår. Detta ska ske genom att skapa luckighet, gynna lövträd, öka mängden död ved och skapa större ålderskillnad mellan träden. Något produktionsinriktat skogsbruk ska inte bedrivas i framtiden men för att nå ett av reservatets syften, att skapa skogsmiljöer med en naturlig intern dynamik, kommer det under ingångsättningsperioden vara nödvändigt att plocka ut virke från avverkningskvarnar. Tillräckligt mycket virke ska dock lämnas kvar i området för att det kontinuerligt skall finnas rikligt med död ved i olika successionsstadier. Vid avverkningskvarnar, där syftet är att skapa luckighet med öppen sand i skogen, bör så mycket som möjligt av virke, grenar och organiskt material i övrigt tas bort från marken, förutom det som lämnas som solexponerad död ved åt vedlevande arter. Även stubbar och rötter bör tas bort.

För att hindra igenväxning men även för att skapa störningar i marken ska bete införas i de områden där det är möjligt. Det innebär att även skog kan komma att inhägnas. Bete med får ska undvikas.

I samtliga öppna områden (inklusive luckor i skogen) ska ytor med öppen sand restaureras. Detta kan göras på ett flertal sätt, till exempel genom schaktning, grävning, plöjning m m. Det kan även bli aktuellt med naturvårdsbränning i dessa områden.

I hela naturreservatet eftersträvas flerskiktade brynzoner mot de öppna markerna.

3.3 Skötselområden

Naturreseptatet har delats in i 12 olika skötselområden, som kräver olika skötselåtgärder.

- Skötselområde 1 A
- Skötselområde 1 B
- Skötselområde 2
- Skötselområde 3
- Skötselområde 4
- Skötselområde 5
- Skötselområde 6
- Skötselområde 7
- Skötselområde 8
- Skötselområde 9
- Skötselområde 10
- Skötselområde 11

4 Mål och åtgärder för skötselområden

Skötselområde 1 A

4.1 Skötselområde 1 A: Tallskog, ca 58 ha

4.1.1 Beskrivning

Skogsbevuxna sanddynor. Skogen består av relativt gles ung till medelålders (20 - 60 år) tallskog med viss förnygring av ek i fältskitet. Förnygringen av tall i området är dålig vilket säkert beror på ett flertal faktorer bland annat på det faktum att det finns en fast älgstam i området och att det finns få sandblottor i skogen. Genom skogen går flera av de i reservatet förekommande strandvallarna.

4.1.2 Skötselmål

- Gles blandskog med ett flertal större och mindre luckor med sandblottor. Luckor skall utgöra ca 20 % av den totala arealen 2031.
- Tall i olika åldrar skall utgöra ca 40%. Resterande ca 60 % skall bestå av lövskog med ek som dominerande trädslag.
- God förekomst av liggande och stående död ved i olika nedbrytningsstadier och grovlek
- Strandvallarna skall kunna upplevas

4.1.3 Skötselåtgärder

- Ett flertal större och mindre luckor skapas vart 5-10 år tills målet om 20 % är uppfyllt.
 - Aktivt skapande av öppna sandytor i luckorna genom plöjning, schaktning m m
 - Överföringen till blandskog ska ske genom självföryngring och genom att befintlig lövvegetation tillvaratas. Betesfredning genom uppsättande av skyddsstaket runt lövträd kan bli aktuellt•
 - Föryngring av tall skall tillåtas så att målet om ca 40 % uppfylls
 - Skogen skall vid behov gallras på tall för att på så sätt gynna de lövträd som växer i fältskitet.
 - Vid gallring av tall skall friska tallar avsiktligt skadas för att skapa döende och slutligen död ved med kontinuerlig återväxt.
 - Vid gallring av tall skall minst 30 % av de avvercade träden få ligga kvar
 - Död ved av lövträd samt tall och en lämnas orörd där den står eller faller. Träd som blockerar markerade stigar eller som fallit på kulturhistoriska lämningar får kapas och flyttas åt sidan.
 - Rökning av gran som sprider sig från angränsande granbestånd ska ske fortlöpande. Små plantor kan lämpligen rottras.
 - Historiska vägsträckor hålls fria från uppväxande buskar och sly.
 - Utmed gångstigar ska skogen regelbundet ses över och döda eller döende träd tas åt sidan om de utgör en akut fara för allmänheten.
 - Strandvallarna hålls så pass gallrade att de går att uppleva visuellt. OBS ! Strandvallarna får ej skadas varför skogsmaskiner inte får köra uppe på dom
-

4.2 Skötselområde 1 B:Tät tallskog, ca 1,2 ha

4.2.1 Beskrivning

Tätt tallbestånd som ligger som en ö på andra sidan väg 1500. Ingen naturvårdsnytta anses kunna motivera någon skötsel på denna bit som får ligga kvar som en buffert mot det öppna landskapet.

4.2.2 Skötselmål

- Tätt tallbestånd

4.2.3 Skötselåtgärder

- Inga
-

4.3 Skötselområde 2: Hygge, ca 3,2 ha

4.3.1 Beskrivning

Ung gles björkskog med enstaka ekar

4.3.2 Skötselmål

Öppen mark med blottad sand och enstaka lövträd (främst ek). Brynzoner mot omkringliggande skog

4.3.3 Skötselåtgärder

- All björk tas ner. Alla övriga trädslag (utom gran) sparas
- Vid behov tas allt uppslag bort
- Högstubbar av björk skapas mot skogskanten
- Björkved får ligga mot skogskanten

- Brynzon får växa fram mot skogskanten
- Aktivt skapande av blottade sandytor

4.4 Skötselområde 3: Gläntor, ca 1,2 ha

4.4.1 Beskrivning

Gräsbevuxna gläntor inuti tallskogen (skötselområde 1 A)

4.4.2 Skötselmål

Gläntor med blottad sand

4.4.3 Skötselåtgärder

- Vid behov tas uppslag av träd och buskar bort
- Aktivt skapande av blottade sandytor

Ljungheden (skötselområde 4) med sandblottor. I kanterna expanderar tall-björkskogen

4.5 Skötselområde 4: Ljunghed, ca 7 ha

4.5.1 Beskrivning

I mitten finns en ljunghed med sandblottor. Tall- och björk uppslag över hela området. Runt om finns en ung tall- björkskog.

4.5.2 Skötselmål

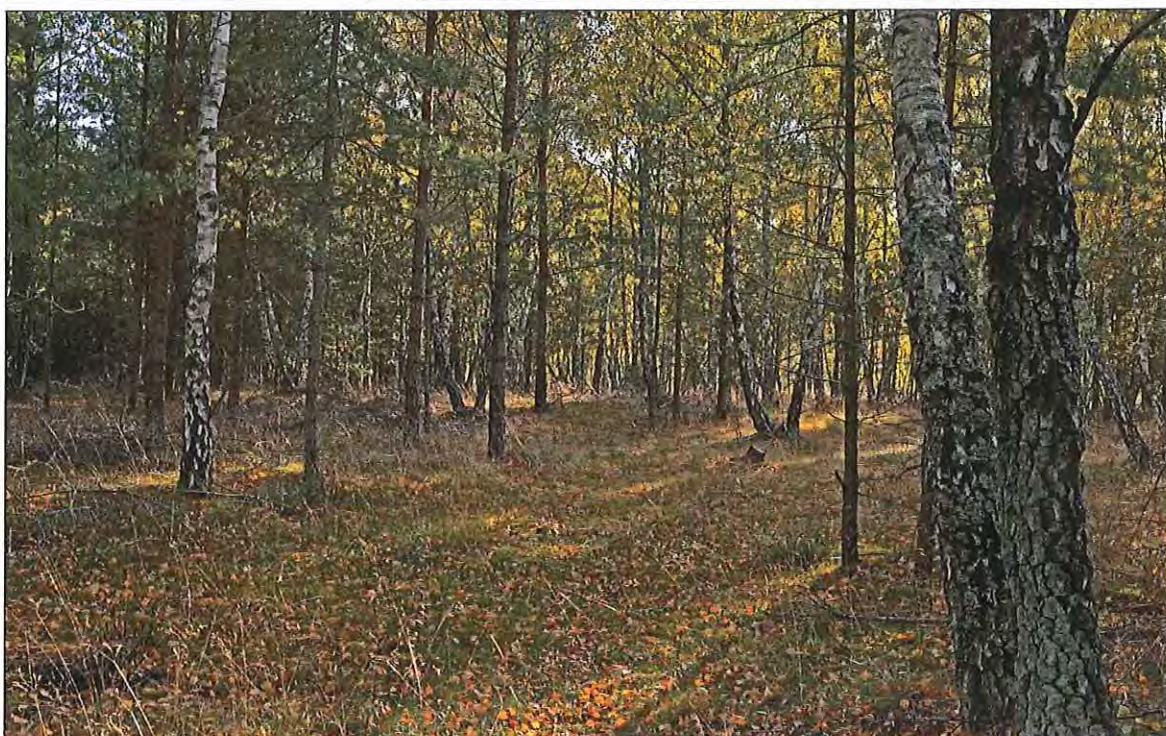
Öppen ljunghed med blottade sandytor och enstaka buskar.

4.5.3 Skötselåtgärder

- Träduppslag tas bort vid behov. Om möjligt används maskin för att dra upp träd och buskar så att

rötterna följer med för att skapa små sandblottor.

- Området öppnas upp mot den omkringliggande skogen (tall- och björkskog och en del av tallskogen öster om området tas ner - se bilaga 2)
- Bete med nöt och/eller häst införs. Fårbete ska undvikas.
- Aktivt skapande av öppna sandytor(ca 30%) genom t ex plöjning, grävning m m.
- Vid behov och när tillfälle ges bränns ljungheden så att det uppstår en kontinuitet av ljung i olika successionsstadier.

Skötselområde 5: Tall-björkskog

4.6 Skötselområde 5: Tall-björkskog, ca 0,3 ha

4.6.1 Beskrivning

Ung blandskog med tall och björk runt huset. Ekföryngring i fältskiktet

4.6.2 Skötselmål

Flerskiktad blandskog

4.6.3 Skötselåtgärder

- Gallring vid behov. Eken gynnas. Betesfredning genom uppsättande av skyddsstaket runt lövträd kan bli aktuellt

Skötselområde 6. Före detta betesmark och åker. I bakgrunden syns skötselområde 8 och skötselområde 7.

4.7 Skötselområde 6: Öppen mark, ca 2 ha

4.7.1 Beskrivning

Öppen gräsbevuxen mark som tidigare varit betesmark och åker. Marken inventerades i ängs- och betesmarksinventeringen 2006 och klassades som restaurerbar. Man fann bland annat backnejlika, trift, gulmåra, äkta johannesört, åkervinda, sandlök, bockrot och liten blåklöcka

4.7.2 Skötselmål

Öppen betad (hävdad) mark med sandblottor (ca 30 %) och ljung. Det ska finnas enstaka buskar(hagtorn, slån och nypon).

4.7.3 Skötselåtgärder

- Bete med nöt och eller häst införs. Fåbete ska undvikas. För att ge betesdjuren möjlighet till skugga ska betesmarken även innefatta skötselområde 7 och skötselområde 8.
 - Om betesdrift ej är möjlig utförs sen slåtter årligen, dock tidigast den 1 augusti. Slaget material skall bortföras alternativt brännas.
 - Större områden med öppna sandytor skapas t ex genom plöjning, schaktning, bränning m m
 - Uppslag av träd tas bort.
 - De uppvuxna tallarna i den norra delen får stå kvar
 - Befintliga hagtornsbuskage står kvar och viss övrig föryngring av buskar tillåts. Detta åtkomms i en igångsättningsfas genom frånstängsling.
 - Inplantering av ljungplantor från skötselområde 4
-

Skötselområde 7. Brynzon mellan skötselområde 8 och 6.

4.8 Skötselområde 7: Brynzon, ca 1 ha

4.8.1 Beskrivning

Brynzon mellan skötselområde 8 och 6.

4.8.2 Skötselmål

Varierad och flerskiktad brynzon

4.8.3 Skötselåtgärder

- Brynzonen hålls tillbaka från den öppna marken (Skötselområde 6)
- För att skapa mångformighet görs vid behov inskränningar i brynzonen
- Om möjligt inhängnas området tillsammans med skötselområde 6 och bete införs. (Se skötselområde 6)
- Området putsas vid behov

4.9 Skötselområde 8: Blandlövskog, ca 4,1 ha.

4.9.1 Beskrivning

Igenväxt betesmark. Blandskog med fågelbär, ek, björk oxel och hagtorn. Vissa av björkarna är äldre och spärrgreniga. Inom området finns det en relativt god tillgång på död ved.

4.9.2 Skötselmål

Betad lövblandskog med ett flertal stora ekar och fågelbär. Mängden död ved skall öka.

4.9.3 Skötselåtgärder

- Om betesdrift införs på delområde 6 skall området stängslas och gallring, för att ge djuren möjlighet att passera området, genomförs. Vid gallring lämnas ca 15 % av träden kvar som död ved. Ekar och fågelbär friställs.
 - Efter igångsättningsåtgärderna ska ca 50% av de avvercade träden lämnas kvar inom skötselområdet.
 - Om området ej betas skall endast enstaka ekar och fågelbär friställas och all död ved lämnas kvar i området.
-

4.10 Skötselområde 9: Öppen mark med ekar, ca 1 ha

4.10.1 Beskrivning

Öppen gräsbevuxen mark med enstaka större ekar. Området ligger på norra sidan av väg 1500 och utgör en buffertzon.

4.10.2 Skötselmål

Öppna gräsbevuxna marker med enstaka ekar.

4.10.3 Skötselåtgärder

- Gallring runt ekarna vid behov.
-

4.11 Skötselområde 10: Tomtmark, ca 0,2 ha

4.11.1 Beskrivning

Grusbelagd tomtmark runt det befintliga huset

4.11.2 Skötselmål

Grusbelagd tomtmark

4.11.3 Skötselåtgärder

- Allt uppslag hålls borta
-

4.12 Skötselområde 11: Ekplantering, ca 0,5 ha

4.12.1 Beskrivning

Ekplantering utförd 2009 efter slutavverkning av svarttall

4.12.2 Skötselmål

Blandlövskog med ek som dominerande trädslag

4.12.3 Skötselåtgärder

- Vid behov gallras tall, gran och sly.

Del av skötelområde 1A: Områdets största strandvall anas till höger i bild

5 Friluftsliv och turism

5.1 Allmän inledning

Hela området med naturreservaten Sandhammaren, Hagestad och Hagestad Järarna är ett väldigt populärt besöksmål. Speciellt under sommarmånaderna då sandhammarens badstränder besöks av hundratala människor. Skåneleden går genom naturreservaten. Bildandet av naturreservatet Hagestad - Järarna förväntas inte öka den redan höga besöksfrekvensen. Områdets natur ska kunna upplevas utan att reservatets värden påverkas negativt. Angöringsplatser finns på två ställen i naturreservaten Sandhammaren och Hagestad. Sandhammarens angöringsplats ligger precis i kanten av Hagestad-Järarna. Angöringsplatsen används flitigt under sommarmånaderna och det är troligt att de flesta besökarna rör sig ner mot stranden. Behovet av parkeringsplatser för besökare till stranden är näst intill oändligt. Under varma dagar kan vägrenarna på båda sidor ner mot stranden från väg 1500 vara fulla av bilar. Som angöringsplats för besök i naturreservatet torde befintlig angöringsplats vara tillräcklig

5.2 Syfte

Syftet med anläggningar för friluftslivet inom naturreservatet är dels att ge besökare möjlighet att lära sig mer om naturvärdena i området kopplade till landskapets kulturhistoriska utveckling och nuvarande markanvändning, dels att tillgodose allmänhetens intressen av strövområden och möjlighet att vistas i ett naturskönt område. Friluftslivet får inte medföra förstörelse eller slitage på naturreservatets natur- och kulturmiljövärden. Samtliga anordningar för friluftslivet skall vara utformade på ett diskret sätt.

5.3 Information

Större informationsskyltar med huvudsaklig information samt gällande föreskrifter för naturreservatet ska placeras vid naturlig angöringsplats. Lämpliga plats är på parkeringsplatsen vid Sandhammaren. Skylt bör dessutom sättas upp vid befintlig skylt i skötselområdets 6 sydöstra hörn. En mindre skylt bör sättas upp längs skåneledens sträckning i anslutning till den största strandvallen. Förutom allmän information om naturreservatet bör här finnas särskild information om strandvallarna och om dess bildande. Informationen bör finnas på svenska, engelska och tyska.

Underhållsätgärder:

Skyltarna ska ses över regelbundet och bytas vid behov.

5.4 Tillgänglighet, parkeringar mm

Reservatet är i dagsläget huvudsakligen tillgängligt från vägen ner mot Sandhammaren. I gränsen mellan naturreservaten Sandhammaren och Hagestad-Järarna finns en större parkeringsplats. Bord och bänkar finns utplacerade. Toaletter finns i anslutning till badplatsen. Ytterligare en parkeringsplats med plats för ca 10 fordon iordningställs vid den västra infarten. Här placeras även ett bord med bänkar.

Underhållsätgärder:

Gångstigar ska vara framkomliga och väl utmärkta. Markeringar målas i, alternativt stolpar byts efter hand.

5.5 Renhållning och sanitära anordningar

Det finns renhållningsanordningar för allmänheten vid parkeringen. Vid badplatsparkeringen finns sanitära anläggningar.

6 Jakt

Naturreservatet medför inga särskilda inskränkningar i rätten till jakt. Rätten till jakt regleras i annan lagstiftning. Jakt får bedrivas i enlighet med gällande arrendeavtal.

7 Tillsyn

Tillsyn ska ske genom Naturvårdsförvaltningens försorg. Förutom Länsstyrelsens egen tillsyn bör uppdrag härom kunna lämnas till närboende

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av skötsel mål

Skötseln av reservatet och anläggningarna för rekreation och friluftsliv följs upp kontinuerligt så att skötsel målen och syftet med reservatet uppnås. En särskild plan för uppföljningen bör upprättas av naturvårdsförvaltaren.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av prioriterade markslag, naturtyper och vegetationstyper för Natura 2000-område ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar.

8.3 Årlig dokumentation av skötselåtgärder

Varje år ska den som praktiskt utför olika typer av skötsel i naturreservatet föra anteckningar över de åtgärder som genomförts och årligen rapportera dessa till Länsstyrelsen. Under de närmaste åren krävs en del åtgärder bl.a. stängsling, avverkning av björk och tall, gallring av tall samt skapande av luckor och sandblottor. Därefter handlar den årliga skötsel som krävs mest om regelbunden översyn utmed gångstigar så de är framkomliga och väl markerade. Med jämna mellanrum krävs återkommande röjning av sly samt gallring av tall och björk och skapande av sandblottor.

8.4 Uppföljning av kostnader

Uppföljning av kostnader görs årligen av den som enligt avtal ansvarar för skötseln. Avrapportering sker årligen till länsstyrelsen.

8.5 Prioritering av skötselåtgärder

	Åtgärd	Var	När	Kostnads- och åtgärdsansvarig
Markskötsel	Skapande av luckor	1:A	2011	Förvaltaren
	Uttökning av ljungheden	4	2011-2012	Förvaltaren
	Röjning längs historisk vägsträcka	1:A	Löpande	Förvaltaren
	Röjning av björk	2	2011-2012	Förvaltaren
	Röjning av uppslag	3	Löpande	Förvaltaren
	Röjning av träd	5	2011-2012	Förvaltaren
	Skapande av sandblottor	1:A, 4 och 6	2012 och löpande	Förvaltaren
	Gallring	1:A, 11	Löpande enl. skötselplan	Förvaltaren
	Uppsättning av staket	4, 6 och 7	2012	Förvaltaren
Anläggningar	Uppsättning av informationskyltar		2011-2012	Förvaltaren
	förordningställande av angöringsplats	Västra infarten	2012	Förvaltaren

9 Kostnader och finansiering

9.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen

10 Källor

Litteratur

Davidsson, J. 1958. Sandhammaren-några synpunkter på marin uppbyggnadsteknik. Svensk Geografisk Årsbok, årgång 34.

Hägeryd m fl. 2005. Strandmorfologi. Studie av kuststräckan från Ystad till Sandhammaren. SGI

Lundborg, Ken. 2005. Bevarandeplan för Natura-2000 område Sandhammaren. Länsstyrelsen i Skåne län

Mattiasson, Göran. 2005. Skånska fåglar i Natura 2000. Länsstyrelsen i Skåne län

Kartor

Karta över laga skifte Hagestadborg 1880

Häradseconomiska kartan 1926-1934

Ekonomiska kartan 1970

Geometrisk kartan 1732

11 Rödlistade arter

Rödlistade arter som påträffats i eller i direkt anslutning till området

		Hotkategori	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
-	Kärlväxter	EN	Praktnejlika	<i>Dianthus superbus</i>
		NT	Korskovall	<i>Melanpyrum cristatum</i>
		EN	Backsilja	<i>Peucedanum oreoselinum</i>
		NT	Ängsskära	<i>Serratula tinctoria</i>
-	Insekter	NT	Mångstreckad fältnätare	<i>Costaconvexa polygrammata</i>
		VU	Vitbandat glansfly	<i>Deltote deceptor</i>
		VU	Grönaktigt knöfly	<i>Heliothis viriplaca</i>
		EN	Mottnätare	<i>Pachynemima hippocastanaria</i>
		NT	Violettkantad guldvinge	<i>Lycaneia hippothoe</i>
		NT	Rödtofsat gräsfly	<i>Mythimna turca</i>
		NT	Brunaktig silkesvinge	<i>Drepana curvatula</i>
		NT	Krattsnavbvinge	<i>Satyrus ilicis</i>
		NT	Rödfläckig blåvinge	<i>Aricia agentis</i>
		EN	Prydlig lövnätare	<i>Scopula orvata</i>
		VU	Fläckig myrlejonslända	<i>Eurleon nostras</i>

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Tillhör Länsstyrelsens beslut 2011-10-13
Dnr 511-16146-11, 1286-219

Bilaga 2

Nuvarande markanvändning

Utdrag ur ortofoto

	Ung tall-björksskog
	Brynzon
	Ekplantering
	Glänta
	Hygge
	Ljunghed
	Lövskog
	Tall
	Tallskog
	Tomtmark
	Ung björksskog
	Öppen mark
	Öppen mark med ekar

0 100 200 400 m

Skala 1:8 000

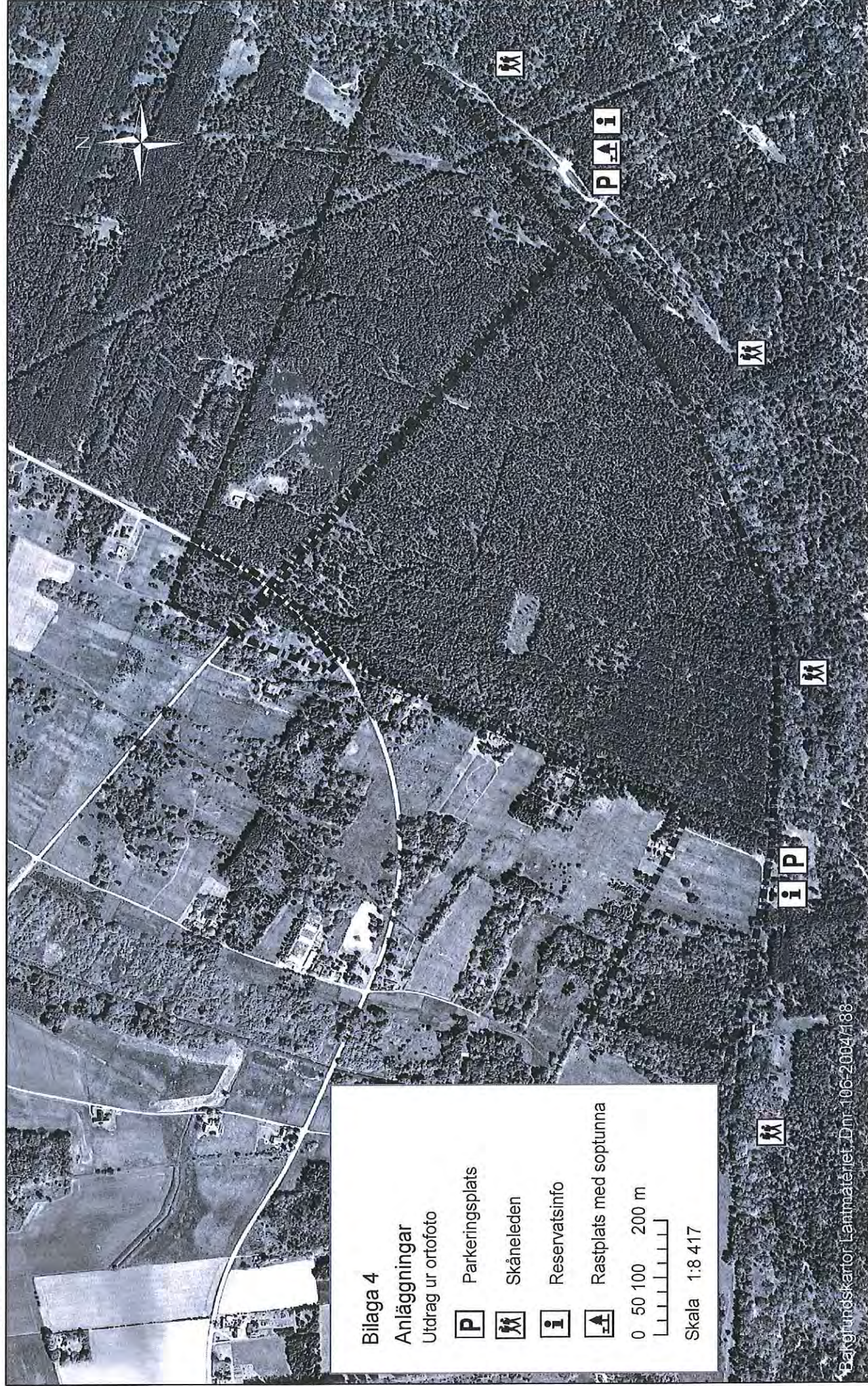

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Tillhör Länsstyrelsens beslut 2011-10-13
Dnr 511-16146-11, 1286-219

Bilaga 4

Anläggningar

Utdrag ur ortofoto

Parkeringsplats

Skåneleden

Reservatsinfo

Rastplats med soptunna

0 50 100 200 m

Skala 1:8 417

Naturreservatet Hagestad-Järarna i Ystads kommun består till stora delar av träd-
b eklädda sanddyner. Geologin inom området är intressant då ett flertal sanddy-
ner som bildats under Littorinatransgressionen för ca 7000 år sedan går genom
området

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda
naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en markhistorisk beskrivning samt
planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller
även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning
av området är tänkt att ske.

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Östra Boulevarden 62A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 2 1 10
E-post länsstyrelsen@m.lst.se
www.m.lst.se

www.lansstyrelsen.se/skane